

# ۲۵ اردیبهشت ماه روز ملی

شده بود، به قرار اطلاع مختصری که از طریق یکی از دانشجویانم از ایران تاکنون حاصل کرده‌ام، جلسه بهتری هم در سال جاری برگزار شده است.

اما چرا روز ۲۵ اردیبهشت برای روز ملی فردوسی تصویب و اعلام شد و نه روز ۲۵ اسفند، لازم است عرض کنم که دلایل ما برای این تغییر و جابه جایی از این قرار بود:

۱- «به ماه سپندارمذ روز ارد» که بنا بر نسخ کهن، فردوسی به عنوان روز پایان تدوین شاهنامه اعلام کرده براساس تقویم یزدگردی قدیم است که پیش از تدوین تقویم جلالی در اواخر سده پنجم هجری، در ایران معمول بوده و لزوماً بر روز ۲۵ اسفند ماه فعلی، که بر مبنای گاه شماری شمسی برپایه تقویم جلالی است، منطبق نمی‌شود.

۲- ماه اسفند و به ویژه روزهای پایانی آن که مشهد با تمام قوا خود را برای پذیرایی از سیل میهمانان نوروزی آماده می‌کند، هم از نظر فصل و امکان آمدن برف و باران و هم از جهت این که تمام نیروها و امکانات مسافری و اقامتی و همه توجه مسئولان فرهنگی و خدماتی شهر در خدمت مسافران نوروزی است، برگزاری هرگونه مجلس و محفل علمی، به ویژه اگر بخواهد در محل آرامگاه فردوسی باشد، علاوه بر این که توجه را به خود جلب نمی‌کند با مشکلات جدی و فراوان اجرایی مواجه می‌شود. بنابراین ما روز ۲۵ (روز ارد) را که خود فردوسی هم به آن عنایت خاصی داشته نگه داشتیم و به دلایلی که بعد از این می‌آید اردیبهشت ماه را به جای «سپندارمذ» برگزیدیم.

۳- ماه اردیبهشت گذشته از این که با واژه «ارد» مناسبت لفظی دارد، از نظر زمانی هم چندانی از ماه اسفند و روز واقعی ختم شاهنامه، به ویژه اگر توجه کنیم که تقویم یزدگردی چندین روز با تقویم شمسی فعلی تفاوت داشته است، دور نیست.

۴- اردیبهشت از نظر طبیعی و انطباق با فصل بهار و گل و سبزه و طراوت، که مورد علاقه فردوسی بوده است، و نیز از جهت فراغت که همه نیروها و امکانات شهر بعد از پذیرایی از مهمانان انبوه نوروزی پیدا می‌کنند، برای این کار مناسبترین است. به علاوه ما آرزو داشتیم و همچنان داریم که این روز با یاری مسئولان فرهنگی و ایران دوست کشور، نه تنها به عنوان یک روز بلکه به صورت هفته و ماه پاسداری از ارزشهای ملی و در راس آنها شاهنامه و فردوسی درآید و همه ساله

انتخابی، چنان که (اول اردیبهشت ماه) با نام «روز سعدی» نام گذاری شده و این سازگار است با قطعه‌ای در دیباجة گلستان که:

اول اردیبهشت ماه جلالی

بلبل گوینده بر منابر قضبان...

آن گاه با توجه به بیت معروف فردوسی

سرآمد کنون قصه یزدگرد

به ماه سپندارمذ روز ارد موجود در کهن ترین دستنوشته شاهنامه که بخش مربوط به این بیت را دارد، یعنی نسخه مورخ ۶۷۵ لندن، به عنوان تاریخ ختم کتاب، پیشنهاد فرموده‌اند که روز ۲۵ اسفند ماه هر سال را روز فردوسی اعلام کنیم نه روز ۲۵ اردیبهشت را که مثلاً محلّ و مبنایی ندارد.

از آن جا که پیشنهاد دهنده برگزاری و اعلام چنین روزی برای بزرگداشت فردوسی بزرگ من بودم، لازم است عرض کنم که این روز را هم اتفاقاً بر مبنای همین بیت و به همین دلیل تاریخ ختم تدوین شاهنامه با مشورت و همداستانی دوستان فاضلم در مرکز خراسان شناسی آستان قدس برگزیدم و در جلسه‌ای که مهرماه سال ۱۳۷۷ با حضور وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس سازمان برنامه و بودجه، رئیس سازمان میراث فرهنگی کشور و استاندار خراسان در محل آرامگاه فردوسی برگزار شد، پیشنهاد کردم، که خوشبختانه با تأیید و اقبال مواجه و مقرر گردید پس از تصویب در شورای فرهنگ عمومی کشور به نام «روز ملی فردوسی» اعلام شود. همان جا علت انتخاب این روز و دلایلی را که ذیلأ عرض می‌کنم، برای حاضران بر شمردم و بعدها پس از پیگیری‌هایی که شد در پاسخ استفسار شورای فرهنگ عمومی کشور هم مجدداً طی نامه‌ای به آنان دلایل انتخاب منعکس شد که با توجه به همه این زمینه‌ها و استدلالها بالاخره شورای فرهنگ عمومی کشور خوشبختانه با پیشنهاد این روز به عنوان «روز ملی فردوسی» موافقت کرد، کما این که در تقویم قدس سال ۱۳۷۸ آستان قدس هم رسماً و برای نخستین بار اعلام گردید. در همان سال ۷۸ هم در روز ۲۵ اردیبهشت جلسه مختصری با همکاری مرکز خراسان شناسی، اداره کل میراث فرهنگی خراسان، دانشگاه فردوسی و اداره کل ارشاد اسلامی مشهد در محل آرامگاه فردوسی برگزار شد که در آن قول دادیم و آرزو کردیم این جلسه در سالهای آینده بسیار آبرومندتر و سامان یافته تر برگزار شود. خوشبختانه با تمهیدی که

با درود و سپاس فراوان از ارسال به جا و به هنگام شماره ۳۰-۲۹ کتاب ماه (ادبیات و فلسفه) برای این جانب به لندن، که در واقع دریچه ارتباط نزدیک بنده با تازه ترین انتشارات کشور عزیزم در دو حوزه مهم ادبیات و فلسفه است، عرض می‌کنم که گزارشها و یادداشتها و نکته‌های سودمندی در این شماره بود که بر وزن و اهمیت و آبروی آن و در نتیجه لزوم سیاس از کوششهای جناب عالی و همکارانتان می‌افزود. امید است این روش پسندیده بارورتر و تازه‌تر از گذشته، ادامه یابد.

جای این نشریه، که در حوزه اطلاع رسانی پیرامون نشر کتاب، دست کم در ایران، مشخص و متمایز است؛ در اغلب مراکز فارسی آموزی و ایران شناسی خارج از کشور و از آن جمله در بخش خاورمیانه همین کتابخانه SOAS دانشگاه لندن که من با آن سروکار دارم، خالی است. پیشنهاد می‌کنم برای این کتابخانه و دیگر کتابخانه‌ها و مراکز مهم ایران شناسی اروپا و امریکا و خاور دور ارسال فرمایید، بی گمان گام موثری خواهد بود برای آشنایی ایران پژوهان خارجی و هموطنان دانشور و دوستدار دانش و پژوهش، که خوشبختانه در همه جای عالم فراوانند و به مصداق اهل البیت، سزاوار احترام و ارتباط با دانش و فرهنگ داخل کشور و البته که ادبی ما فی البیت.

در میان یادداشتها و گزارشهای سودآور این شماره کتاب ماه (۳۰-۲۹) «روز فردوسی باید چه روزی باشد». به قلم دانشور ارجمند سجاد آیدنلو در صفحه ۶۲، نظرم را به خود جلب کرد، که لازم می‌دانم توضیح زیر را جهت روشن شدن مطلب و ذهن ایشان و خوانندگان ارجمند کتاب ماه به اختصار عرض کنم، اگر مصلحت دانستید در شماره بعدی چاپ فرمایید.

آقای آیدنلو پس از ذکر مقدمه‌ای کوتاه مرقوم فرموده‌اند: «انتساب روزی خاص به یک شخصیت خاص باید بر بنیاد قرائن برگرفته شده از زندگی نامه و آثار آن دانشمند یا شاعر باشد نه به گونه‌ای اختیاری و

## فردوسی

مراسم جهانی باشکوهی در مشهد و دیگر مراکز فرهنگی ایران و جهان به این مناسبت برپا گردد. بدیهی است در چنین روز و ماهی امکان سفر به مشهد برای مهمانان گرانقدر این مراسم و نیز امکان پذیرایی و میزبانی برای مسئولان فرهنگی استان بهتر فراهم خواهد بود.

۵- ماه اردیبهشت فصل اردوهای علمی و گردش دانش‌آموزی است، همه ساله در این ماه گروه‌های علمی فراوانی از آرامگاه فردوسی دیدن می‌کنند. یکی از مهمترین انگیزه‌های این گونه بزرگداشتها باید آشنا کردن نسل جوان با داشته‌ها و میراث خطیر فرهنگی و ادبی کشور باشد. در ماه اردیبهشت که هنوز فصل امتحانات آموزشگاهی نزدیک نشده است دانش‌آموزان و دانشجویان بهتر و با فراغت بیشتری می‌توانند با این گونه انگیزه‌ها سلوک فرهنگی و ادبی مورد علاقه خویش را انتخاب کنند.

۶- دهه آخر اردیبهشت هر سال «هفته بزرگداشت میراث فرهنگی» است؛ چه میراثی خطیرتر، همگانی‌تر و فرهنگی‌تر از ام‌الکتاب شاهنامه و چه کسی به بزرگداشت و تجلیل در این هفته، نزدیک‌تر و سزاوارتر از آن «شاهنامه گوی شگرف» است! این سزاواری را مردم، که شاهنامه و فردوسی از آن‌هاست، با اقبال و استقبال گرمی که از او و آرامگاه زندگی خیز او به عنوان سمبل فرهنگ و مدنیت قوم ایرانی کرده‌اند، به ما یادآوری می‌کنند. بنابر اعلام رسمی سازمان میراث فرهنگی، آرامگاه فردوسی سالانه با پذیرایی از یک میلیون مسافر و زائر از سراسر ایران و جهان، مهمترین و پر بیننده‌ترین، و به همین اعتبار مردمی‌ترین مجموعه فرهنگی کشور است.

ما با شناخت مختصری که از شرایط و مجموعه مسایل بالا داشتیم، روز ۲۵ اردیبهشت را به عنوان «روز ملی فردوسی» پیشنهاد کردیم که خوشبختانه با آن موافقت شد. فعلاً هم ترجیح می‌دهیم و سودمندتر آن می‌بینیم که دستداران فردوسی و شاهنامه، که به عبارتی تمامی ملت ایران و بسیاری از فرهنگدوستان ملل دیگرند، به جای پیشنهاد تغییر آن روز در جهت بالابردن محتوا و کیفیت دادن به مسایلی که می‌تواند در آن روز و هفته مطرح شود بپندیشند و دین خود را به فرهنگ و ملیت قوم ایرانی از این طریق ادا فرمایند، که به فرموده خود او: **اول ژوئن ۲۰۰۰ محمد جعفر یاحقی** به فرهنگ باشد روان تندرست.

در سفر رئیس جمهوری به چین برگزار شد

## همایش زبان و ادبیات فارسی در چین

کتاب فرهنگ چینی به فارسی و کتاب مکالمه زبان فارسی و برنده جایزه جهانی کتاب سال ایران

۴- آقای جان هوی Zhang Hui مترجم کتاب رباعیات خیام (غیر از ترجمه آقای جان هونین) و تدوین کتاب برگزیده اشعار نظامی گنجوی به زبان چینی و کتاب برگزیده‌ای از غزلیات فارسی و ترجمه مثنوی و تدوین قاموس‌نامه به زبان چینی

۵- آقای شین بین شون Xing Bing Shun مترجم دیوان حافظ و برگزیده اشعار ملک‌الشعراء بهار

۶- آقای یان ون چی Yuan wan Qi مترجم چند دفتر از مثنوی و کتابی درباره اوستا و کتابی تحت عنوان افسانه‌های فارسی

۷- آقای یلانگ Ye Yi Ling مترجم کتاب تاریخ ایران اثر دکتر اقبال و رئیس سابق مرکز پژوهشهای فرهنگ ایران و مؤلف مقالات مختلف در رابطه با ایران‌شناسی

۸- خانم تن هوی جو Teng Hui Zhu مؤلف کتاب مکالمه زبان فارسی (مشترکاً با آقای زن‌یان شن) و فرهنگ و فایه و رئیس فعلی بخش زبان فارسی در دانشگاه پکن

۹- آقای پن چین لین Pan Qing Lin مترجم کتاب شاهنامه فردوسی (کمک به آقای جان هونین) تدوین کتاب گزیده اشعار کهن فارسی و کتاب گزیده‌ای از اشعار رودکی

۱۰- آقای سون پی فانگ Song Pi Fang تدوین کتابی مفصل در معرفی شاهنامه فردوسی به زبان چینی

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای / سرکار خانم...

گنجینه گران سنگ زبان و ادب فارسی، افزون بر

همایش زبان و ادبیات فارسی در چین به مناسبت سفر سیدمحمد خاتمی رئیس جمهوری دوم و سوم نیرماه در دانشگاه بزرگ چین برگزار شد. در این همایش ۹۰ تن از استادان برجسته چینی، متخصصان زبان و ادبیات فارسی و فرهنگ خاوری، از هشت استان چین حضور داشتند.

همچنین برای هرچه پربارتر شدن این همایش و تبادل نظر، استادانی نظیر دکتر کمال حاج‌سیدجوادی، دکتر غلامرضا ستوده، دکتر محمد مهیار، دکتر منصور رستگار فسایی، دکتر محمد مهدی ناصح، دکتر بهمن سرکاراتی، دکتر رضا شعبانی، دکتر سیدجعفر شهیدی و دکتر شیخ‌الاسلامی نیز از طرف وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری برای حضور در این مراسم به پکن عزیمت کردند.

در این سمینار ده نفر از اساتید برجسته چینی که خدمات ارزنده‌ای در خصوص زبان و ادبیات فارسی ارائه کرده‌اند هدایا و لوح به رسم یادبود از دست مقام محترم ریاست جمهوری ایران دریافت کردند که اسامی آنها و کتابهایشان به همراه متن لوح تقدیر رئیس جمهوری در پی می‌آید:

۱- آقای جان هونین Zhong HongNian مترجم شاهنامه فردوسی، گلستان و بوستان سعدی، رباعیات خیام و لیلی و مجنون و نویسنده کتاب داستانهای ادبی فارسی به زبان چینی

۲- خانم لی شیان Li xiang مؤلف کتاب آموزشی زبان فارسی برای چینیها در دو جلد که هم‌اکنون به طور رسمی در دانشگاهها تدریس می‌شود و تألیف کتاب فرهنگ آیینوری به فارسی

۳- آقای زن یان شن Zeng Yan Sheng مؤلف